

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ મધ્યે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૫૯૮/૨૦૧૩

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર અર્થે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકિલ કુરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી

=====

૧ શું લોકલ અખબારના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવા માટે મંજૂરી આપી શકાય?

૨ રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવો કે નહીં?

૩ શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?

૪ શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે?

૫ શું તેને દીવાની ન્યાયાધીશને પરિપત્રિત કરવો જોઈએ?

=====

યુનિટેક ઇન્ટરનેશનલ લિ..... અરજદારો

વિરુદ્ધ

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વતી સેક્રેટરી અને ૩..... સામાવાળાઓ

=====

ઉપસ્થિતી:

અરજદાર તરફે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એચઆર શેટ્ટી, વકીલ શ્રી ધવલ શાહ

સાથે

સામાવાળા(ઓ) નં.૧, ૩-૪ તરફે શ્રી ગૌરાંગ એચ ભટ્ટ

સામાવાળા(ઓ) નં.૨ વકીલ શ્રી આઈ.એચ. સૈયદ

સામાવાળા નં.૧ તરફે વકીલ શ્રી ઋતુરાજ એમ. મીના

=====

ન્યાયપીઠ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકિલ કુરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી

તારીખ: ૦૬/૦૫/૨૦૧૪

સીએવી ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી દ્વારા)

ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની આ રિટ અરજી, અરજદાર-મેસર્સ યુનિટેડ ઇન્ટરનેશનલ લિમિટેડ દ્વારા કરવામાં આવી છે, જે સિલ્વાસા ખાતે સ્થિત ૧૦૦% ઇ.ઓ.યુ. છે. અરજદાર કંપની બિનઉપયોગી ફેરસ અને નોન-ફેરસ સ્કેપ, મિશ્ર સ્કેપ, ઇલેક્ટ્રિકલ મોટર્સ, ટ્રાન્સફોર્મર્સ વગેરેની આયાતના વ્યવસાયમાં પ્રવૃત્ત છે. એવું નિવેદિત કરવામાં આવ્યું છે કે અરજદાર-કંપનીએ ફેરસ અને નોન-ફેરસ સ્કેપના પૃથક્કરણ દ્વારા ઉત્પાદન કરવા માટે અરજી કરી હતી. એવી પરવાનગીપત્ર [ટૂંકમાં “એલ.ઓ.પી.”] તા. ૧૮ ના રોજ મંજૂર કરવામાં આવી હતી

સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧માં પૃથક્કરણની પદ્ધતિ દ્વારા ઉત્પાદન કરવા માટે, ઉક્ત પરવાનગીમાં કેટલીક શરતોનો સમાવેશ કરીને, પરવાનગી આપવામાં આવી હતી. પરવાનગીની માન્યતા અવધિ વેપારી ઉત્પાદનના પ્રારંભની તારીખથી પાંચ વર્ષની હતી.

અરજદારનું કહેવું છે કે કારખાનું સ્થાપવા માટે રૂપિયા ૧૦ કરોડ મૂલ્યના પ્લાન્ટ અને યંત્રસામગ્રી ખરીદવામાં આવ્યા હતા. અરજદારે ૧૦મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૩ના રોજ ઉત્પાદન પ્રક્રિયા શરૂ કરી હતી. કસ્ટમ્સ અધિનિયમ, ૧૯૬૨ની કલમ ૫૮ અને ૬૫ હેઠળ ૧૦૦% નિકાસમુખી એકમ [“ઈ.ઓ.યુ.” સંક્ષેપમાં] સ્થાપવા માટે આવશ્યક પરવાનો [“કસ્ટમ્સ અધિનિયમ” સંક્ષેપમાં] પણ

મેળવવામાં આવ્યો હતો. અરજદારે ફોર્મ બી-૧૭ બોન્ડ પણ અમલમાં મૂક્યો હતો અને પરવાનો ૩૧મી માર્ચ ૨૦૦૮ સુધી નવીકરણ કરાવ્યો હતો. ઉત્પાદન શરૂ કર્યા પછી, ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ દ્વારા હિસાબી ચકાસણી કરાયેલા વાર્ષિક પ્રગતિ અહેવાલો નિયમિત રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા.

આગળ એવો પણ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે, આ દરમિયાન વિદેશી વેપાર નીતિ ૨૦૦૪-૨૦૦૯માં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને ‘ઉત્પાદન’ની વ્યાખ્યામાંથી અલગવણીની પ્રવૃત્તિઓને બહાર રાખવામાં આવી હતી. આવા ફેરફારને અનુસરીને, વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલયે ૩૧ ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ના રોજ જાહેર સૂચના દ્વારા નિર્દિષ્ટ કર્યું કે ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૨થી અમલમાં આવે તે રીતે અલગવણીની પ્રવૃત્તિઓ ઉત્પાદનની વ્યાખ્યા હેઠળ આવરી લેવાશે નહીં. તેમ છતાં, ખાસ કરીને અન્ય બાબતો ઉપરાંત એ પણ જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત થયેલ અને પાંચ વર્ષની અવધિ માટેની એવી એકમોને અસ્વસ્થ કરવામાં આવશે નહીં. આવી જાહેર સૂચનાની પૃષ્ઠભૂમિમાં સામાવાળા નં. ૨-વિદેશી વેપારના સંયુક્ત નિયામકે પણ એક પરિપત્ર બહાર પાડી સ્પષ્ટતા કરી હતી કે ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત થયેલ એકમોને, ઉક્ત નિર્ધારિત તારીખ પછી સ્થાપિત થયેલ એકમોથી ભિન્ન રીતે ગણવા જોઈએ.

અરજદારનો કેસ એવો છે કે સામાવાળા નં. ૪ એ સપ્ટેમ્બર મહિનાની તારીખ અને ૧લી ઓક્ટોબર ૨૦૦૩ના રોજ અરજદારના વિવિધ પરિસરોની તલાશી લીધી હતી અને ૩૦ દસ્તાવેજો જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા. તપાસની પ્રક્રિયા દરમિયાન મેનેજર તથા અન્ય સ્ટાફ સભ્યોના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા, જેના પરિણામે કારણ દર્શાવવાની નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી, જેમાં અરજદારને એવું જણાવવા કહેવામાં આવ્યું હતું કે તા. ૧લી માર્ચ ૨૦૦૨ની જાહેરખબરના ઉદ્ધનમાં તથા એકિઝમ નીતિ ૨૦૦૨-૨૦૦૭ની જોગવાઈ હેઠળ ઈ.ઓ.યુ.માંથી ઘરેલું શુલ્ક એકમમાં માલની કિલચરન્સ બદલ તેને શુલ્કની રકમ ચૂકવવા કેમ ન કહીએ. એપ્રિલથી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૩ના ગાળાને આવરી લેતી અને ઓક્ટોબરથી માર્ચ ૨૦૦૩-૦૪ના ગાળાને આવરી લેતી એવી બે જુદી જુદી કારણ દર્શાવવાની નોટિસો જારી કરવામાં આવી હતી.

આ નોટિસોનું નિરાકરણ સંયુક્ત કમિશનર, કેન્દ્રીય ઉત્પાદન શુલ્ક અને કસ્ટમ્સ દ્વારા ૨૨મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૫ના રોજની, બંને અલગ અલગ મૂળ આદેશો દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું. સંયુક્ત કમિશનરે ૨૧મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૨ની સૂચનાનો લાભ નામંજૂર કરતાં શુલ્કની માંગણીની પુષ્ટિ કરી હતી અને સાથે સાથે દંડ પણ લાદ્યો હતો, આ આધાર પર કે એકિઝમ નીતિ ૨૦૦૨-૨૦૦૭ના પેરા ૬.૮ મુજબ, છટણીની પ્રવૃત્તિમાં સંકળાયેલી એકમોને ડોમેસ્ટિક ટેરિફ એરિયા [ટૂંકમાં "ડીટીએ"] માં કોઈ વેચાણ કરવાની પરવાનગી ન હતી, કારણ

કે કમ્પ્યુટર અને ઇલેક્ટ્રોનિક સ્કેપમાંથી લોહીયુક્ત અને અલોહીયુક્ત પદાર્થોની છટાણીને ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ તરીકે ગણાવી શકાય નહીં, કારણ કે આવી પ્રવૃત્તિથી કોઈ નવું ઉત્પાદન અસ્તિત્વમાં આવતું નથી. એ પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ધાતુના સ્કેપની છટાણી નીતિ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત પ્રક્રિયા નથી.

અરજદારે બંને મૂળ આદેશો સામે કમિશનર [અપીલો] સમક્ષ અપીલો દાખલ કરી હતી, જેમાં કમિશનર [અપીલો] એ તા. ૩૦ મી નવેમ્બર ૨૦૦૫ ના પોતાના આદેશ દ્વારા બંને મૂળ આદેશોને યથાવત્ રાખ્યા હતા અને અરજદાર-ફર્મના વિરોધમાં નિષ્કર્ષ આપ્યો હતો. અપીલીય સત્તાધિકારીએ એવો ઠરાવ કર્યો હતો કે અરજદારે ઘરેલુ શુલ્ક ક્ષેત્રમાં મુક્ત કરેલો માલ, અરજદારે વિદેશ વેપાર નીતિ ૨૦૦૪-૨૦૦૭ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કર્યું હોવાથી, કોઈપણ રાહતી દરે શુલ્ક મેળવવા હકદાર નહોતો.

અસંતોષ પામેલ અરજદારે કસ્ટમ્સ, એક્સાઈઝ અને સર્વિસ ટેક્સ અપીલ અદાલત, પશ્ચિમ ક્ષેત્રીય પીઠ, અમદાવાદ {સંક્ષેપમાં “સીઈએસટીએટી અથવા અદાલત”} સમક્ષ અર્જ કરી, જેણે અંતે અરજદારની સ્થગન અરજી પર સુનાવણી કરતાં પહેલાં પૂર્વ-થાપણ તરીકે રૂપિયા ૨ લાખની રકમ જમા કરાવવા અરજદારને નિર્દેશ કર્યો.

ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ સ્થગિતી અરજીએ બાકી હોવા દરમિયાન, સામાવાળા નં.૪ એ તા. ૨૧ સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૬ના સંદેશા દ્વારા મૂળ આદેશોમાંથી ઉદ્ભવતી જકાત અને દંડની વસૂલાત માટે બલજબરીભર્યા પગલાં શરૂ કર્યા. જ્યારે પ્રથમ અપીલ અધિકારીનો આદેશ અરજદાર વિરુદ્ધ આવ્યો હતો અને ટ્રિબ્યુનલ પાસેથી કોઈ સ્થગિતી મળેલી નહોતી. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલો બાકી હોવાના પરિપ્રેક્ષ્યમાં અરજદાર તરફથી અને તેના વતી કોઈપણ બલજબરીભર્યા પગલાં ન લેવામાં આવે તેવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી. તેમ છતાં, સામાવાળા નં.૪ એ તા. ૧૮ ઓક્ટોબર ૨૦૦૬ના પંચનામા દ્વારા જકાતલાયક માલસામાન જપ્ત કરીને તે જ સુપ્રતનામા હેઠળ સોંપ્યો હતો, સાથે એવી દિશા આપી હતી કે કેન્દ્રીય જકાત અધિકારીઓના આગળના લેખિત આદેશ વિના જપ્ત કરાયેલ વસ્તુઓ મુક્ત કરવામાં આવશે નહીં.

ટ્રિબ્યુનલના રૂા. ૨ લાખના પૂર્વજમા ચૂકવવાના આવા આદેશનું યથાવત્ પાલન થતા, અરજદારના પરિસરની તપાસ કરનાર સામાવાળા નં. ૪ સત્તાધિકારીને અટકાયત કરાયેલ માલ મુક્ત કરવા વિનંતી કરતાં પત્રવ્યવહાર મોકલવામાં આવ્યો હતો. તા. ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૭ અને ૧ લી

નવેમ્બર ૨૦૦૭ પણ મોકલવામાં આવ્યો હતો. જો કે, અરજદારનું આ કથન છે કે અટકાયત હેઠળનો માલ છોડવામાં આવ્યો ન હતો અને આજદિન સુધી પણ છોડવામાં આવ્યો નથી.

અરજદારનું એવું કહેવું છે કે સામાવાળા નં. ૪ તરફથી કરવામાં આવેલ આવા કૃત્યના કારણે અરજદાર લગભગ ૮૯૬ દિવસ સુધી, એટલે કે ૧૮ ઓક્ટોબર ૨૦૦૬ થી ૩૧ માર્ચ ૨૦૦૮ સુધી, કોઈપણ કામગીરી હાથ ધરવાથી વંચિત રહ્યો છે. વધુમાં એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે એલ.ઓ.પી. મુજબ ૩૧ માર્ચ ૨૦૦૮નો સમયગાળો ૩૧ માર્ચ ૨૦૦૯ સુધી માન્ય છે, તેથી ખાનગી બોન્ડેડ વેરહાઉસ માટેના પરવાના ના નવીનીકરણ માટે કસ્ટમ્સ અધિનિયમની કલમ ૫૮ અને ૬૫ હેઠળ જરૂરી અનુસંગી દસ્તાવેજો સાથે સામાવાળા નં. ૨ સમક્ષ અરજી કરવામાં આવી હતી.

સામાવાળા તરફથી અરજદારને જુલાઈ ૨૦૦૮ના રોજ એક સંદેશાવ્યવહાર પ્રાપ્ત થયો હતો, જેમાં અન્ય બાબતો સાથે એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે ૨૪ તારીખના એલઓપી નં. ૨ના વિસ્તરણના નવીનીકરણને ૩૧ ઓગસ્ટ ૨૦૦૮ની જાહેર સૂચનાના પ્રકાશમાં મંજૂરી આપવામાં આવી નહોતી.

અરજદારની અપીલ, જે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ બાકી હતી, તેનો નિર્ણય ૧૨ મી ઓક્ટોબર ૨૦૧૧ના રોજ કરવામાં આવ્યો, જેમાં નીચલી સત્તાધિકારીઓના આદેશો, મૂળ આદેશો તથા કમિશનર [અપીલ] નો આદેશ રદ કરવામાં આવ્યા. ટ્રિબ્યુનલે સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧માં, અરજદારના પક્ષમાં એવો ઠરાવ કર્યો કે સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા સુધારાયેલ ૧૮ તારીખના એલ.ઓ.પી.એ વિવાદિત અવધિ દરમિયાન લોહિયાળ અને અલોહિયાળ સ્કેપના અલગીકરણની ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવાની અરજદારને પરવાનગી આપી હતી, કારણ કે એકમ ૧ લી એપ્રિલ ૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું હતું. ટ્રિબ્યુનલે વધુમાં એવું પણ ઠરાવ્યું કે ઈ.ઓ.યુ.માંથી ડી.ટી.એ.માં માલની કિલચરન્સ માટે અરજદારે ૨૦૦૨ની અધિસૂચના નં. ૨૧નો લાભ યોગ્ય રીતે લીધો હતો.

વચગાળાના સમયગાળામાં, સામાવાળા નં. ૪ દ્વારા દિનાંક ૨૮ મી માર્ચ ૨૦૦૮ના રોજ, સામાનની કથિત મુક્તિ બાબતે, વધુ એક કારણદર્શક નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતીમાંથી

૯ મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૫ થી ૩ જી એપ્રિલ ૨૦૦૬ દરમિયાન ઈ.ઓ.યુ. થી ડી.ટી.એ. માં અને રૂપિયા ૧૭.૭૯ લાખ [ગોળીકૃત] જેટલી શુલ્ક રકમની માંગણી કરવામાં આવી હતી.

અરજદાર દ્વારા એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે અગાઉની બે કારણ દર્શાવો નોટિસોના સંદર્ભમાં ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ૧૨ મી ઓક્ટોબર ૨૦૧૧ ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદાની અનુસૂતિમાં, ત્યારબાદની કારણ દર્શાવો નોટિસનું ભવિષ્ય પહેલેથી જ નિર્ધારિત થઈ ચૂક્યું છે. વિભાગ દ્વારા ટ્રિબ્યુનલના આવા નિર્ણયને પડકારતી કોઈ અપીલ ૧૮૦ દિવસની અવધિ પૂર્ણ થયા સુધી પ્રાધાન્યપૂર્વક કરવામાં ન આવી હોવાથી, ટ્રિબ્યુનલનો નિર્ણય અંતિમ બની ગયો છે.

સામાવાળા સત્તાધિકારીએ ટ્રિબ્યુનલના આદેશનો અમલ કરવામાં નિષ્ફળ જતા, અરજદાર દ્વારા ૩ રા એપ્રિલ ૨૦૧૨ના રોજ કેન્દ્રીય આબકારી અધિક્ષક, રેન્જ ૪, વિભાગ ૩, સિલ્વાસા ને એક પત્ર સંબોધવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અરજદારે વિભાગ પાસે જમા રહેલી રૂ. ૨ લાખની રકમ અને બાકીની રૂ. ૧.૪૭ લાખ [પૂર્ણાંક કરીને] એમ કુલ રૂ. ૩.૪૭ લાખ [પૂર્ણાંક કરીને]ની રકમ સમાયોજિત કરવાની વિનંતી કરી હતી. ઉપરોક્ત ઘટનાઓમાં થયેલા ફેરફારના પ્રકાશમાં, કેન્દ્રીય આબકારી અધિક્ષક, રેન્જ ૪, વિભાગ ૩, સિલ્વાસા તરફથી તા. ૨૩ એપ્રિલ ૨૦૧૨નો એક સંદેશ પ્રાપ્ત થયો હતો, જેમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે અરજદાર સામે સરકારની બાકી રકમની વધુ કોઈ વસૂલી બાકી નથી અને આવી બાકી વસૂલવા માટે મહેસૂલના અભિલેખમાં કરવામાં આવેલી નોંધ પણ કાઢી નાખવામાં આવી છે. તેમ છતાં, આ દુઃખ સાથે નોંધવું પડે છે કે

અટકાયત હેઠળ રાખવામાં આવેલ માલસામાન સામાવાળા નં. ૪ દ્વારા ક્યારેય મુક્ત કરવામાં આવ્યો નહોતો. વધુમાં, અરજદાર પોતાની કોઈ ભૂલ વગર આશરે ૮૯૬ દિવસના સમયગાળા સુધી પોતાનો વ્યવસાય ચલાવી શક્યો નહોતો, તેથી અન્ય બાબતો ઉપરાંત એલ.ઓ.પી.ના સમયવર્ધનની તેમજ પાંચ વર્ષના સમયગાળા માટે નવું એલ.ઓ.પી. મંજૂર કરવાની વિનંતી કરવામાં આવે છે.

અરજદારે આ અદાલતમાં વિશેષ દીવાની અરજી નં.૧૦૭૬૦/૨૦૧૧ તરીકે દાખલ કરી હતી. આવી અરજીને અરજીમાં વિવિધ સુધારાઓ કરવાના આવશ્યક હોવાથી નવી અરજી દાખલ કરવાની છૂટ સાથે પરત ખેંચવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. અનુરૂપ રીતે, અદાલતે પરવાનગી આપી અને જણાવેલ અરજી ૭ મી ઓગસ્ટ ૨૦૧૨ના રોજ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી અને તેથી, અરજદારે નીચે મુજબની પ્રાર્થનાઓ સાથે પરમાદેશના લેખ માટે હાલની અરજી દાખલ કરી છે :

“(એ)મેન્ડેમસ રિટ, અથવા મેન્ડેમસ સ્વરૂપની અન્ય રિટ, આદેશ

અથવા નિર્દેશ, જારી કરવા માટે,

(૧) સામાવાળા નં. ૩ અને ૪ એ, તેઓ દ્વારા તા. ૧૮મી

ઓક્ટોબર ૨૦૦૬ ના પંચનામા મુજબ અટકાયત કરાયેલ

ઈનપુટ્સ, તૈયાર માલ અને મૂડી માલ (આ સાથેનો

અનુબંધક “એચ” સમૂહરૂપે) મુક્ત કરવા.

- (૨) યોજના હેઠળ સામાવાળા નં. ૨ અરજદારોને જથ્થાના વર્ગીકરણની પ્રવૃત્તિ ચાલુ રાખવા અને નિકાસ આદેશ પૂર્ણ કરવા દે.
- (૩) સામાવાળા નં. ૩ અને ૪ એ કસ્ટમ્સ અધિનિયમ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૫૮ અને ૬૫ હેઠળ જારી કરાયેલ પરવાનો (આની સાથે સંલગ્ન પરિશિષ્ટ “બી” સંકલિત) નું નવીનીકરણ કરવું;
- (૪) સામાવાળા નં. ૨ ને અરજદારોને ઈ.ઓ.યુ. યોજનાના હેઠળ તેમની કામગીરી હાથ ધરવાથી ગેરકાયદેસર રીતે વંચિત રાખવામાં આવ્યા હતા તે ૮૯૬ દિવસની અવધિ માટે એલ.ઓ.પી. ને પુનઃમાન્ય કરી તેની મુદત વધારવા માટે નિર્દેશ આપવો.
- (૫) અથવા વૈકલ્પિક રીતે, સામાવાળા નં. ૨ને, અગાઉના એલ.ઓ.પી. નં. પીઈઆર:૯૨ (૨૦૦૧/ એસઈઈપીઝેડ/ બીઓયુ-૪૭/ ૨૦૦૧-૦૨/ ૮૩૮૭ તા. ૧૮/૦૯/૨૦૦૧ માં દર્શાવેલ શરતો અને નિયમો મુજબ, અરજદારને નવી એલ.ઓ.પી. મંજૂર કર્યાની તારીખથી વધુ ૫ વર્ષની અવધિ માટે એલ.ઓ.પી.નું પુનઃમાન્યકરણ કરી તેની મુદતવૃદ્ધિ કરવા.

(બી) વર્તમાન અરજીએ અંગેની સુનાવણી અને અંતિમ નિકાલ બાકી હોય તે દરમિયાન, આ માનનીય અદાલતને, નીચે મુજબ આદેશ કરવા માટે તે યોગ્ય માને તેવી શરતો અને નિયમો લાદવા કૃપા થાય

(૧) સામાવાળા નં. ૩ અને ૪ એ તા. ૧૮.૧૦.૨૦૦૬ના પંચનામા અનુસાર (આ સાથેના પરિશિષ્ટ “એચ” સંયુક્ત) તેમની દ્વારા અટકાયત કરવામાં આવેલા કાચા માલ, તૈયાર માલસામાન અને મૂડીગત માલસામાન મુક્ત કરવા.

(૨) સામાવાળા નં. ૨એ અરજદારોને યોજના હેઠળ જથ્થાના વિભાજનની પ્રવૃત્તિ ચાલુ રાખવા અને નિકાસ આદેશ પૂર્ણ કરવાની મંજૂરી આપવી.

(૩) કસ્ટમ્સ અધિનિયમ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૫૮ અને ૬૫ હેઠળ જારી કરાયેલ પરવાનો (આ સાથેનું અનુબંધક “બી” સંકલિત) નું નવીનીકરણ કરવા માટે સામાવાળા નં. ૩ અને ૪ ને આદેશ આપવામાં આવે.

(૪) સામાવાળા નં. ૨ ને, અરજદારોને ગેરકાયદેસર રીતે ઇ.ઓ.યુ. યોજનાના હેઠળ તેમની કામગીરી ચલાવવા થી વંચિત રાખવામાં આવ્યા હતા તે ૮૯૬ દિવસની અવધિ

માટે, એલ.ઓ.પી.નું પુનઃમાન્યકરણ કરવા અને તેની
અવધિ વધારવા અંગે દિશાનિર્દેશ આપવામાં આવે.

(સી) મામલાની પરિસ્થિતિના સ્વરૂપને ધ્યાને લઈ, માનનીય અદાલત
યોગ્ય અને વાજબી ગણશે તેવી વધુ અને અન્ય રાહતો માટે.

નોટિસના પ્રસંગે પ્રતિસાદરૂપે, સામાવાળા નં. ૪ એ જવાબી સોગંદનામું
દાખલ કરીને અન્ય બાબતો સાથે એવો દાવો કર્યો હતો કે એક જ
કન્સાઈનમેન્ટને બાદ કરતાં, જેમાં અરજદારે અમુક બિનઉપયોગી મિશ્રિત જૂના
અને વપરાયેલા ટ્રાન્સફોર્મરો આયાત કર્યા હતા, જેને હાથથી અલગ પાડવામાં
આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ તાંબાની કોઈલો તેમજ સીઆરજીઓ શીટોને અલગ
કરીને જુદાં સંગ્રહિત કરવામાં આવી હતી, ફેરસ અને નોન-ફેરસ કચરાના સમગ્ર
માલને સંબંધિત સત્તાધિકારીઓની કોઈ વિશિષ્ટ મંજૂરી વિના લાગુ પડતી
જકાતોની ચુકવણી કરીને સ્થાનિક ટેરિફ વિસ્તારમાં વેચવામાં આવ્યો હતો. પૂર્ણ
દરની જકાતના બદલે રાહતદરની જકાતે ડી.ટી.એ.માં આવી મુક્તિ અનુમત્ય
નહોતી. ૧લી માર્ચ ૨૦૦૨ની જકાત સૂચના નં. ૨૧/૨૦૦૨-કસ્ટમનો લાભ
લેવો પણ અનુમત્ય ન હતો, કારણ કે અરજદારે ડી.ટી.એ.માં મુક્તિ મળ્યાના છ
મહિનાની અંદર બાંહેધરીની નકલ કે અંતિમ ઉપયોગનું પ્રમાણપત્ર રજૂ કર્યું ન
હતું, અને તેથી અરજદાર દ્વારા કેન્દ્રીય ઉત્પાદન શુલ્કનો પૂર્ણ દર ચૂકવવો
આવશ્યક હતો. વધુમાં એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે ડી.ટી.એ.માં આવી

વેચાણકારી કાર્યવાહી ૨૦૦૨-૨૦૦૭ની એક્ટિવ નીતિ તથા ૩૭ જૂન ૧૯૯૭ની જકાત સૂચના નં. ૫૩/૧૯૯૭-કસ્ટમ અને ૧૮મી તારીખના મંજૂરીપત્રના વિરુદ્ધ હતી

સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧. તેથી, ડીટીએમાં વેચાણ કરવાથી બચાવવામાં આવેલી કસ્ટમ શુલ્કની રકમ અરજદાર પાસેથી વસૂલ કરવામાં આવવી જરૂરી છે, અને તેથી, કારણ દર્શાવો નોટિસ.

આગળ વધુમાં એવો દાવો કરવામાં આવે છે કે અપીલીય સત્તાધિકારીએ મૂળ આદેશોમાં અંતિમીકૃત કરાયેલ શુલ્કની માંગને પુષ્ટિ આપી હતી અને સીઈએસટેટ દ્વારા કોઈ પ્રતિબંધાત્મક આદેશ જારી કરવામાં ન આવેલ હોવાથી, પ્રતિવાદીએ ૧૮ મી તારીખે જમી મૂકી હતી

ઓક્ટોબર ૨૦૦૬માં, કેન્દ્રીય આબકારી અધિનિયમ, ૧૯૪૪ની કલમ ૧૧ હેઠળ {સંક્ષેપમાં “અધિનિયમ”} અને ૨૦૦૨ના નિયમો હેઠળ {સંક્ષેપમાં “નિયમો”}, રૂપિયા ૨૪.૮૮ લાખ જેટલી વિશાળ બાકી લેણી વસૂલ કરવાની હેતુસર અરજીકર્તાના કાચા માલ, તૈયાર માલ અને મૂડી માલ જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા.

સામાવાળા મુજબ, તારીખ ૭ નવેમ્બર ૨૦૦૬ ના રોજ, અરજદારને ટ્રિબ્યુનલ અને સીઈએસટેટ દ્વારા ફરજિયાત કરની પુષ્ટિ થયેલ બાકી રકમના ૫૦% જેટલી પૂર્વ-જમા કરવાની દિશા આપવામાં આવી હતી અને આઠ મહિના પછી તેના આદેશ તારીખ ૩ જુલાઈ ૨૦૦૭ ને પાછો બોલાવી, તેના બદલે

અરજદારને રૂપિયા ૨ લાખની રકમ જમા કરવાની દિશા આપવામાં આવી હતી, જે અરજદારે તારીખ ૨૩ ઓગસ્ટ ૨૦૦૭ ના રોજ જમા કરી હતી. પ્રતિવાદીનું કહેવું છે કે સીઈએસટેટને રૂપિયા ૬.૨૯ લાખ મૂલ્યના માલની જમીની કાર્યવાહી અંગે એવો આદેશ પસાર કરતી વખતે જાણ હતી. તેમ છતાં, અનુસંધાને જ્યારે અરજદારની બન્ને અપીલો અનુગામી રાહતો સાથે મંજૂર કરવામાં આવી અને તારીખ ૩૦ નવેમ્બર ૨૦૦૫ ના મૂળ આદેશોને રદ કરવામાં આવ્યા, ત્યારે તારીખ ૧૨ ઓક્ટોબર ૨૦૧૧ નો એવો આદેશ જાન્યુઆરી/ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૨ મહિનામાં સંપ્રેષિત કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં મુક્ત કરવા બાબતે કોઈ વધુ દિશાનિર્દેશ સામેલ ન હતો.

તેવું પણ દલીલ કરવામાં આવે છે કે કસ્ટમ્સ અધિનિયમની કલમ ૫૮ અને ૬૫ હેઠળ અરજદારને ૭ મી માર્ચ ૨૦૦૨ના રોજ આપવામાં આવેલ પરવાનો ૩૧ મી માર્ચ ૨૦૦૮ સુધી માન્ય હતો. ઉત્પાદન ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૩થી શરૂ થયું. અરજદારને, નિશ્ચિતપણે, ૧ મી ડિસેમ્બર ૨૦૦૧ના રોજ ગ્રીન-કાર્ડ આપવામાં આવ્યું હતું, જે ૧૨ મી એપ્રિલ ૨૦૦૪ના રોજ રદ કરવામાં આવ્યું હતું. જોકે, ૮ મી એપ્રિલ ૨૦૦૩ના રોજ આપવામાં આવેલ ગ્રીન કાર્ડ ૩૧ મી માર્ચ ૨૦૦૮ સુધી માન્ય હતું. ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧ના રોજ આપવામાં આવેલ એલ.ઓ.પી. પ્રારંભમાં ત્રણ વર્ષ માટે, એટલે કે ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૪ સુધી માન્ય હતું અને ત્યારબાદ તેની મુદત ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૬ સુધી લંબાવવામાં આવી હતી અને આવી મુદત પૂર્ણ થયા પછી, ૧૮ મી

સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૬માં, જોડાણ કરવામાં આવ્યું હતું. અરજીપત્રમાં દર્શાવાયેલ ૮૯૬ દિવસના સમયગાળાને અનુસંધાને પણ વિવાદ ઉઠાવવામાં આવ્યો છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તાએ જમ કરાયેલ માલસામાન મુક્ત કરવા માટે પ્રતિવાદીનો સંપર્ક કરવાનો ક્યારેય પ્રયત્ન કર્યો નહોતો, પરંતુ તેણે વડી અદાલતનો આશરો લેવો પસંદ કર્યો હતો અને એલ.ઓ.પી. તથા ગ્રીનકાર્ડની કોઈ માન્યતા અવધિ ન હોવાને કારણે, ટ્રિબ્યુનલના તા. ૧૫મી ડિસેમ્બર ૨૦૧૧ના આદેશના અમલીકરણથી જમ કરાયેલ માલસામાન મુક્ત કરવામાં આવ્યો હોત તો પણ કોઈ હેતુ સિદ્ધ થયો હોત નહીં. વધુમાં એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે તા. ૩જી એપ્રિલ ૨૦૧૨ના સંદેશાવ્યવહારમાં પણ માલસામાન મુક્ત કરવાની કોઈ વિનંતી કરવામાં આવી નહોતી, પરંતુ તેના બદલે પૂર્વ-થાપણની રકમનું સમાયોજન કરવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી.

તે જ રીતે, સામાવાળા નં. ૫એ પણ વિંગતવાર જવાબ દાખલ કર્યો છે , જેના વિષયવસ્તુની આ ચુકાદામાં આગળના તબક્કે ચર્ચા કરવામાં આવશે.

પ્રત્યુત્તરમાં સોગંદનામું વિવિંધ પાસાઓનો ઇનકાર કરતા દાખલ કરવામાં આવ્યું છે.

મૂળભૂત રીતે આ પાસા પર જ ભાર મૂકવામાં આવે છે કે જ્યારે એલ.ઓ.પી. માન્ય હતું ત્યારે અરજદાર એકમને તેમની ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા દેવામાં આવી નહોતી અને જ્યારે અરજદારે રોક માટેની અરજીઓ સહિત

અપીલો પહેલેથી જ દાખલ કરી દીધી હતી ત્યારે માલસામાન જમ કરવામાં આવ્યો હતો, તે બદલ સામાવાળાઓ પર કંઈક જવાબદારી નિશ્ચિત થવી જ જોઈએ. આ માલસામાન ન આપવાના મુદ્દા પર પણ આગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે અને ચોથા સામાવાળા દ્વારા ૨૩ મી એપ્રિલ ૨૦૧૨ના રોજ જારી કરાયેલા અનુવર્તી સંદેશનો પણ એવો દાવો કરવા માટે ભારપૂર્વક ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે આવી સ્વીકારોક્તિ હોવા છતાં જમ કરાયેલ માલસામાન મુક્ત કરવામાં આવ્યો નથી, જેના કારણે અરજદારો ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવામાં અશક્ત બની ગયા છે.

અરજદાર તરફથી હાજર થયેલા વિદ્વાન પરિષ્ક વકીલ શ્રી એચ.આર. શેટ્ટી, વિદ્વાન વકીલ શ્રી ધવલ શાહ સાથે, એ ઉખાભેર દલીલ કરી કે સામાવાળા તરફથી થયેલ કાર્યવાહી માત્ર ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયની સંપૂર્ણ અવગણના જ નથી, પરંતુ તે અત્યંત ભેદભાવપૂર્ણ પણ છે. તેમણે રજૂ કર્યું કે સીઈએસટીએટીના નિર્ણયનું પાલન ન કરવાથી અદાલતની અવમાનનાની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે. વધુમાં, નીતિ-નિર્ણયમાં થયેલ ફેરફાર કોઈ પણ રીતે અરજદાર-એકમની પ્રવૃત્તિઓને અસર કરનાર નથી, કારણ કે નીતિમાં જ ખૂબ સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે જે એકમો ૧ લી એપ્રિલ ૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત થયેલા હતા તેઓ અસરગ્રસ્ત થશે નહીં. તેમણે વધુમાં રજૂ કર્યું કે માગવામાં આવેલ મુદતવધારો માત્ર મંજૂર કરવામાં આવ્યો નથી એટલું જ નહીં, પરંતુ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અપાયેલ સ્થગિત આદેશ અમલમાં હોવા છતાં સામાવાળા

નં. ૪ દ્વારા ચંત્રસામગ્રી અને માલસામાન જપ્ત કરવામાં આવતા અરજદારનો વ્યવસાય સંપૂર્ણપણે બરબાદ થયો છે. આજદિન સુધી પણ ચંત્રસામગ્રી અને માલસામાન જપ્ત હાલતમાં જ પડ્યા છે અને પરત આપવામાં આવ્યા નથી. તેમણે અદાલતને મંડેમસની રિટ જારી કરવા તથા પ્રતિવાદીને એલ.ઓ.પી.ની અવધિમાં વધુ પાંચ વર્ષનો વધારો આપવા માટે દિશા આપવાની વિનંતી કરી. તેમણે નીચે દર્શાવેલ અધિકૃત નિર્ધારણ ઉપર આધાર મૂકવાનો પ્રયત્ન કર્યો.

- (૧) દામોદર જે. મલપાની વિ. સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝના કલેક્ટર, અહેવાલિત ૨૦૦૨ (૧૪૬) ઇ.એલ.ટી ૪૮૩ (એસસી);
- (૨) બજરંગ ગ્લાસ એમ્પોરિયમ વિ. આવકવેરા કમિશનર, આગ્રા, અહેવાલિત (૨૦૧૩) ૩૦ ટેક્સમેન.કોમ ૧૮ (અલ્હા.);
- (૩) યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. કમલક્ષી ફાઈનાન્સ કોર્પોરેશન લિમિટેડ, અહેવાલિત ૧૯૯૧ (૫૫) ઇએલટી ૪૩૩ (એસસી);
- (૪) લેન્કો કોન્ડપક્ષી પાવર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, અહેવાલિત ૨૦૦૯ (૨૪૨) ઇએલકેટી ૩૪૦ (એપી);
- (૫) આર.એસ.ડબ્લ્યુ.એમ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, અહેવાલિત (૨૦૧૩) ૨૮૮ ઇએલટી ૫૧૧ (રાજ).;
- (૬) માવી ઇન્ડસ્ટ્રીયલ લિમિટેડ વિ. કસ્ટમ્સ અને સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, થેન્કર-૨, જે ૨૦૧૩ (૨૮૯) ઇ.એલ.ટી. ૧૫ (બોમ.).

વિપરીત રીતે, સામાવાળાઓ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભટ્ટે દલીલ કરી છે કે નીતિમાં થયેલા ફેરફારને કારણે વધુ સમયવર્ધન મંજૂર કરી શકાય તેમ નથી. તેમણે વધુમાં સૂચવ્યું કે ભારત સરકારની ૨૯ મી ઓક્ટોબર ૨૦૦૪ના રોજ પ્રસિદ્ધ થયેલી નીતિને અનુસરીને જે જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું, તેના દ્વારા નિકાસ અને આયાત નીતિ ૧૯૯૭-૨૦૦૨માં અગાઉ ‘ઉત્પાદન’ની વ્યાખ્યામાં આવતી પૃથક્કરણ પ્રવૃત્તિઓને ‘ઉત્પાદન’ની વ્યાખ્યામાંથી કાઢી નાખવામાં આવી છે અને તેથી, તેને પાંચ વર્ષના ગાળાને માટે લંબાવવાનો આગ્રહ કરી શકાય નહિ. તેમ છતાં, તેમણે ન્યાયસંગત રીતે સ્વીકાર્યું કે અપીલાધિકરણના નિર્દેશ હોવા છતાં માલસામાન ન આપવો એ ઇચ્છનીય કાર્યવાહી ન હતી, પરંતુ તે બેદરકારીવશ બન્યું હોઈ શકે છે અને સામાવાળા વધુ સમયનો વ્યય કર્યા વિના તે પરત આપવા તૈયાર છે.

આ રીતે બન્ને પક્ષોને સાંભળ્યા બાદ અને નોંધાયેલ સામગ્રીની સાવચેતીપૂર્વક મૂલવણી કરતાં, જે નિર્વિવાદ તથ્યો બહાર આવ્યા છે તે મુજબ અરજીકર્તા કંપની, જે કંપનીઝ અધિનિયમ, ૧૯૫૬ હેઠળ સંસ્થાપિત થયેલી હતી, તેને વાણિજ્યિક ઉત્પાદનના પ્રારંભની તારીખથી પાંચ વર્ષના ગાળામાં લોખંડીય અને અલોખંડીય સ્કેપના વિભાજન દ્વારા ઉત્પાદન કરવા માટે ૧૮મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧ના રોજ પરવાનગી પત્ર નં. ૯૨ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. અરજીકર્તાની આવી ઉત્પાદન પ્રક્રિયા ૧૦મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૩ના રોજ શરૂ થઈ હતી અને અરજીકર્તાએ ૮મી એપ્રિલ ૨૦૦૪ના રોજ ગ્રીન કાર્ડ પણ મેળવ્યું

હતું, જે ૩૧મી માર્ચ ૨૦૦૮ સુધી માન્ય હતું. પ્રતિસાદી નં. ૩ અને ૪ પાસેથી ૧૦૦% નિકાસલક્ષી એકમ સ્થાપવા માટે અરજીકર્તાએ કસ્ટમ્સ અધિનિયમની કલમ ૫૮ અને ૬૫ હેઠળ બી-૧૭ પ્રારૂપમાં પરવાનો પણ મેળવ્યો હતો અને તે પરવાનો ૩૧મી સુધી નવિકરણ કરવામાં આવ્યો હતો

માર્ચ ૨૦૦૮. નિયમિત વળતરો દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા , વાર્ષિક હિસાબ-ચકાસિત પ્રગતિ અહેવાલો પણ સમયાંતરે રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા.

વિદેશ વેપાર નીતિ [૨૦૦૪-૨૦૦૮] માં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને તેવા સુધારા અનુસંધાને, વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલયે જાહેર સૂચના નં. ૪૫/આરઈ ૨૦૦૫-૦૬, તા. ૩૧ ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ બહાર પાડી, જેમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૨થી અમલમાં આવતી વિભાજન સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓને ‘ઉત્પાદન’ ની વ્યાખ્યા હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે નહીં. તેમ છતાં, ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત કરવામાં આવેલી તમામ એકમો માટે, આવી પ્રકૃતિની પ્રવૃત્તિ ચાલુ રાખી શકાશે. આ મુદ્દાને સ્પષ્ટ કરતી અને ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત થયેલી એકમોને વિભાજનની પ્રવૃત્તિ ચલાવવા અને હાથ ધરવા અંગે નિર્દિષ્ટ કરતી એક પરિપત્ર પણ વિદેશ વેપારના સંયુક્ત મહાનિદેશક તરફથી બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો.

વિવાદ તે કારણે ઊભો થયો કે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ સત્તાવાળાઓની પ્રિવેન્ટિવ, વાપી કમિશનરેટની એક ટીમે પ્રતિબંધાત્મક તપાસ માટે અરજદારના કારખાનાના પરિસરમાં મુલાકાત લીધી હતી. ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ

આકારણીધારક, ૧૦૦% ઈ.ઓ.યુ., પાસે પરવાનો હતો અને તે લોહધાતુ તથા અલોહધાતુ ભંગારના વિભાજનના ઉત્પાદન કાર્યમાં સંકળાયેલ હતો. તા. ૩૦મી સપ્ટેમ્બર/૧લી ઓક્ટોબર ૨૦૦૩ના પંચનામા હેઠળ કેટલીક દોષસૂચક દસ્તાવેજો જમ કરવામાં આવ્યા હતા. અરજદાર કંપનીના મેનેજર-કમ-અધિકૃત દસ્તાક્ષરકર્તા જોસેફ થોમસનું નિવેદન સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ અધિનિયમની કલમ ૧૪ હેઠળ તા. ૧લી ઓક્ટોબર ૨૦૦૩ના રોજ નોંધવામાં આવ્યું હતું. એવું જાણવા મળ્યું કે ડી.ટી.એ.માં કુલ ૧૮ કિલયરન્સ કરવામાં આવ્યા હતા, જેમાંથી ૧૮ કિલયરન્સ લોહધાતુ કચરાના હતા, જે કસ્ટમ્સ અધિસૂચના નં. ૨૧/૨૦૦૨-કસ. તા. ૧લી માર્ચ ૨૦૦૨ અનુસાર ૧૫.૮% એડ વેલોરમના સંપૂર્ણ શુલ્કદરના બદલે ૨૧.૮% એડ વેલોરમના સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ શુલ્કના રાહતી દરે કરવામાં આવ્યા હતા. આવા વિગતોને અનુસરીને, વિવિધ ગ્રાહકોને રાહતી શુલ્કદરે ડી.ટી.એ.માં કરવામાં આવેલા કિલયરન્સ બાબતે અરજદાર પાસેથી અંતિમ-ઉપયોગકર્તા પ્રમાણપત્ર માંગવામાં આવ્યું હતું અને તેમણે કરેલી ભૌતિક નિકાસ બાબતે નિકાસનો પુરાવો રજૂ કરવા પણ કહેવામાં આવ્યું હતું.

કારણ દર્શાવતી નોટિસો જારી કરવામાં આવી. ઉક્ત ડિસેમ્બર ૨૦૦૪ની દાખલ કરાયેલ જવાબથી સત્તાધિકારી સંતોષ પામ્યા ન હોવાથી, તા. ૨૮ની કારણ દર્શાવતી નોટિસો જારી કરવામાં આવી, નિર્ણયકરણ કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી અને તા. ૨૨મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૫ના સમદિનાંકિત બે મૂળ

આદેશો પસાર કરવામાં આવ્યા, જેમાં કારણ દર્શાવતી નોટિસોમાં મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલ માંગણીને વ્યાજ અને દંડ સાથે પુષ્ટિ આપવામાં આવી.

પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારી એટલે કે કમિશનર [અપીલ્સ] સમક્ષ કરવામાં આવેલ પડકારના પરિણામે, મૂળના બંને આદેશોની આ આધારે પુષ્ટિ કરવામાં આવી કે ડી.ટી.એ. વેચાણ શુલ્કના રાહતી દરે અનુમત્ય નથી અને તેથી, અરજદારને ડી.ટી.એ.ને મુક્તિ આપતી વખતે પૂર્ણ દરે શુલ્ક ચૂકવવા માટે જવાબદાર ગણવામાં આવ્યો, અને રાહતી દરે કરવામાં આવેલ માલની મુક્તિને વિદેશ વેપાર નીતિના પરા ૬.૮ (એ)નું ઉલ્લંઘન ગણવામાં આવ્યું.

પ્રથમ અપીલી સત્તાધિકારીનો તા. ૩૦ મી નવેમ્બર ૨૦૦૫નો આ ચુકાદો સીઈએસટીએટી સમક્ષ ગયો અને સીઈએસટીએટીએ તા. ૭ મી ના તેના આદેશ દ્વારા

નવેમ્બર ૨૦૦૬માં અરજદારને ખાતરી કરાયેલ શુલ્ક માંગણીની ૫૦% રકમ પૂર્વજમા કરવા નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો. તથાપિ, ૩ જુલાઈ ૨૦૦૭ના તેના અનુવર્તી આદેશ દ્વારા, અરજદારની વિનંતિ પર તેણે પોતાનો અગાઉનો આદેશ પરત બોલાવ્યો, કારણ કે અરજદારે એવો દાવો કર્યો હતો કે ૭ નવેમ્બર ૨૦૦૬ના નિયત કરાયેલ સુનાવણી માટેની કોઈ જાણનોટિસ તેને પ્રાપ્ત થઈ નહોતી, જેમાં ખાતરી કરાયેલ શુલ્ક માંગણીની ૫૦% રકમ પૂર્વજમા કરવાનો આદેશ કરવામાં આવ્યો હતો. ન્યાયાધિકરણે આદેશ કર્યો કે રૂ. ૨ લાખની રકમ

પૂર્વજમા રૂપે આઠ અઠવાડિયામાં જમા કરવામાં આવે અને ૨૭ ઓગસ્ટ ૨૦૦૭ના રોજ અથવા તે પહેલાં પાલન અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવે. ન્યાયાધિકરણને જે બાબતે પ્રભાવિત કર્યું તે અરજદારની આ દલીલ હતી કે જો આ પ્રક્રિયાને ‘ઉત્પાદન’ તરીકે માનવામાં આવે, તો કસ્ટમ શુલ્ક અને ઉત્પાદન શુલ્ક બંનેની માંગણીનો પ્રશ્ન ઉદ્ભવતો નથી.

અપીલોના અંતિમ સુનાવણી સમયે મુદ્દાની ગુણદોષ પર વિચારણા કરતાં ટ્રિબ્યુનલે સામાન્ય ચુકાદા દ્વારા ૧૫ મી ડિસેમ્બર ૨૦૧૧ના રોજ પોતાનો નિર્ણય આપ્યો અને નીચે મુજબ નોંધ કરીને અરજદારના પક્ષમાં તથા મહેસૂલ વિભાગના વિરોધમાં ઠરાવ કર્યો “૮. અમને નોંધપોથીમાંથી જાણવા મળે છે કે અપીલકર્તાને એલ.ઓ.પી. નં. મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો તે બાબતે કોઈ વિવાદ નથી.

પીઈઆર:૯૨(૨૦૦૧)/સિપ્લ/ઈઓયુજી/૨૦૦૧૦૨, તા. ૧૮મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧, વિકાસ આયુક્ત, સિપ્લ, મુંબઈ દ્વારા લોખંડી તથા અલોખંડી ભંગાર અથવા કમ્પ્યુટર અને વિદ્યુત ભંગારના પૃથક્કરણ માટે. વધુમાં એવું પણ જોવા મળે છે કે ઉક્ત પ્રવૃત્તિને સત્તાવાળાઓ દ્વારા ઉત્પાદનની પ્રવૃત્તિ તરીકે ગણવામાં આવી હતી, જેનો પુનરોચ્ચાર ડીજીએફટી દ્વારા પરિપત્ર નં. ૦૧/૯૨/ ૧૮૨/૨૮૨/એએમઓજ/વસીર/૪૩૧, તા. ૨૯.૧૦.૨૦૦૪ દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં ડીજીએફટીએ સ્પષ્ટ દર્શાવ્યું છે કે ૦૧.૦૪.૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત એકમોને ૦૧.૦૪.૨૦૦૨ પછી સ્થાપિત

એકમોથી ભિન્ન રીતે ગણવા પડશે. અન્ય શબ્દોમાં, પૃથક્કરણની પ્રવૃત્તિમાં સંકળાયેલું અને ૦૧.૦૪.૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત થયેલું એકમ, મૂળ એલઓપીના સમગ્ર સમયગાળા માટે, નિકાસ બાધ્યતાની પૂર્ણતા તથા વિદેશ વેપાર નીતિ અને કસ્ટમ્સ તથા કેન્દ્રીય અબકારી કાયદાઓ હેઠળ ઉપલબ્ધ અન્ય લાભોની મંજૂરીના હેતુસર, ઉત્પાદન એકમ તરીકે જ ગણાતું રહેશે. આ પરિપત્ર ડીજીએફટી સત્તાવાળાઓ દ્વારા પાછું ખેંચવામાં આવેલ નથી. જેમ અમે ૨૦૦૧માં આયાત કરાયેલા બળેલા ટ્રાન્સફોર્મરમાંથી ભંગારના પૃથક્કરણ અંગે નોંધ્યું છે, તે પ્રવૃત્તિને ઉત્પાદન ગણવામાં આવી હતી. જો એવું હોય, અને અપીલકર્તા ઉત્પાદનની પ્રવૃત્તિ કરે છે તે અંગે કોઈ વિવાદ ન હોય, તો આ દૃષ્ટિએ અમે માનીએ છીએ કે અપીલકર્તા પાસેથી કસ્ટમ્સ શુલ્કની કોઈ માંગણી થઈ શકતી નથી, જેમ આ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા સંજરી ટ્વિસ્ટર્સ (ઉપરોક્ત), ડ્યુપોન્ટ સિન્થેટિક્સ (ઉપરોક્ત), અમિટેક્સ સિલ્ક મિલ્સ (ઉપરોક્ત) તથા અન્ય વિવિધ નિર્ણયોમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે.

૯. બીજા મુદ્દા અંગે, ઈ.ઓ.યુ.માંથી ડી.ટી.એ.માં મોકલવામાં આવેલ માલ પર કેન્દ્રીય ઉત્પાદન શુલ્કની ચુકવણીમાંથી મુક્તિના જાહેરનામાના લાભ બાબતે, અમને જણાય છે કે અપીલકર્તા કરદાતાએ જાહેરનામું નં. ૨૧/૨૦૦૨નો લાભ માંગ્યો હતો, જે ડી.ટી.એ.માં સ્થિત એકમોને ઉપલબ્ધ છે અને જો તેઓ ગલન એકમો હોય, તો ગલન માટેનો ભંગાર આયાત કરવા માટે ઉપલબ્ધ છે. ઉક્ત જાહેરનામાની શરતો મુજબ, આયાતકારોએ એ બાબત

સાબિત કરવી જરૂરી છે કે ઉક્ત ભંગારનો ઉપયોગ ઉક્ત ગલન એકમમાં કરવામાં આવ્યો છે. અપીલકર્તાઓએ ઉક્ત લોખંડી ભંગાર એવા એકમોને મોકલ્યો હતો, જે પોતાના ગલન એકમોમાં લોખંડી ભંગારના ગલનના કાર્યમાં સંકળાયેલા હતા, અને તેના બદલામાં તેમણે ઉપયોગના અંતિમ હેતુનું પ્રમાણપત્ર નીચલી સત્તાધિકારીઓ સમક્ષ રજૂ કર્યું હતું, જેને નીચલી સત્તાધિકારીઓએ માત્ર આ આધારે અવગણ્યું હતું કે તે પ્રમાણપત્ર મોડા તબક્કે રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. અમારા વિચારીને આપેલા અભિપ્રાય મુજબ, નીચલી સત્તાધિકારીઓ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલો એવો સંકીર્ણ અભિગમ ખોટો છે. જો આયાત કરાયેલા માલ અંગે કરદાતાને જાહેરનામાનો લાભ ઉપલબ્ધ હોય અને તે જ માલના ઉપભોગ અંગે ઉપયોગના અંતિમ હેતુનું પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવામાં આવે, તો તેને જાહેરનામાનો લાભ નકારી શકાય નહીં..”

એ રીતે, ટ્રિબ્યુનલના ઉક્ત નિર્ણયમાંથી ધ્યાનમાં આવે છે કે બીજા મુદ્દાનો નિર્ણય અસેસીના પક્ષમાં કરતાં, તેણે રત્નાગીરી ટેક્સટાઈલ્સના કેસમાં ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો. સામાવાળા નં. ૩ના જવાબમાં દાખલ કરાયેલ સોગંદનામામાં સ્વીકાર્યા મુજબ, ટ્રિબ્યુનલનો એવો નિર્ણય જાન્યુઆરી/ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૨માં પ્રતિવાદીને સ્પષ્ટ શબ્દોમાં સંદેશિત કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં પૂરતી રીતે સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે ૨૯મી ઓક્ટોબર ૨૦૦૪ના ડીજીએફટીના પરિપત્રમાં ૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત કરવામાં આવેલી એકમો સાથે ભિન્ન રીતે વર્તન કરવામાં આવ્યું છે.

તેમને મૂળ એલઓપીના સમગ્ર સમયગાળા માટે વિભાગીકરણની પ્રવૃત્તિ ચાલુ રાખવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી અને નિકાસ બાધ્યતાની પૂર્તિ તેમજ કસ્ટમ્સ અને કેન્દ્રીય આબકારી કાયદાઓ હેઠળ વિદેશ વ્યાપાર નીતિ મુજબ ઉપલબ્ધ અન્ય લાભોના અનુદાનના હેતુસર તેમને ઉત્પાદન એકમ તરીકે ગણવામાં આવ્યા હતા. ટ્રિબ્યુનલે પોતાનો નિર્ણય આપ્યો ત્યાં સુધી ડીજીએફટી દ્વારા એવો પરિપત્ર પાછો ખેંચવામાં આવ્યો ન હતો.

ઉપરાંત, સૂચનાના લાભ, કેન્દ્રીય ઉત્પાદન શુલ્કની ચુકવણી અને ઈ.ઓ.યુ.માંથી ડી.ટી.એ.માં મોકલવામાં આવેલ માલના સંદર્ભમાં, ટ્રિબ્યુનલએ અરજદારના પક્ષમાં એવો ઠરાવ કરીને નિર્ણય આપ્યો કે સૂચનાનો લાભ અરજદારને નકારવામાં આવી શકતો નથી. તેથી, પ્રતિરોધાત્મક તપાસના હેતુસર અરજદારના કારખાનાની મુલાકાત લીધા બાદ, વિદેશ વેપાર નીતિના ઉપબંધોના ભંગ/ઉલ્લંઘન અને કસ્ટમ શુલ્કની ચોરીનો આક્ષેપ કરતાં કારણ દર્શાવો નોટિસ જારી કરવાની પ્રતિવાદીઓની કાર્યવાહી, ઈ.ઓ.યુ. દ્વારા કરવામાં આવતી અલગકરણની પ્રવૃત્તિ ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ નથી અને તેથી અલગકરણમાં સંકળાયેલ ઈ.ઓ.યુ. દ્વારા કરવામાં આવેલ ડી.ટી.એ. કિલચરન્સ પર શુલ્ક, વ્યાજ અને દંડ લાગુ પડશે, એવો દૃષ્ટિકોણ અપનાવીને કદાચ માન્ય કારણસર શરૂ કરવામાં આવી હશે, તેમ છતાં સમગ્ર વિવાદ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયથી નિષ્ફળ થયો હતો, અને તેથી ઓક્ટોબર ૨૦૧૧ પછીના સમયગાળામાં કોઈપણ પ્રકારનું કારણ જ બચ્યું નહોતું.

મૂળ આદેશ દ્વારા ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૫ના રોજ શુલ્કની માંગણીની પુષ્ટિ કર્યા પછી; જેમ નોંધાયું છે, પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારીએ એવો આદેશ ૩૦ મી નવેમ્બર ૨૦૦૫ના રોજ પુષ્ટિ કર્યો હતો અને અરજદારને શુલ્ક તથા સમકક્ષ દંડરૂપે રૂ. ૨૪.૮૮ લાખ [પૂર્ણાંકમાં ગોળ કરેલ] ની ચુકવણી કરવાની આવશ્યકતા હતી. ન્યાયાધિકરણનો પ્રથમ આદેશ ૭ મી તારીખે શુલ્કની માંગણીના ૫૦% ના પૂર્વજમા માટે આપવામાં આવ્યો હતો

નવેમ્બર ૨૦૦૬. તેમ છતાં, તે પહેલાં ૧૮મી ઓક્ટોબર ૨૦૦૬ના રોજ, પ્રતિવાદીએ અરજદારની રૂપિયા ૬.૨૯ લાખ મૂલ્યની ઇનપુટ્સ, તૈયાર માલ અને મૂડીમાલ જમ્ન કર્યા હતા. અરજદારે ટ્રિબ્યુનલ પાસેથી સ્થગિતીનો આદેશ મેળવવાનો હતો. તેમ છતાં, ૭મી નવેમ્બર ૨૦૦૬ના રોજ સુનાવણીની જાણની નોટિસની બજવણી ન થવાને કારણે, તે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ હાજર રહી શક્યો નહોતો. તે પહેલાં, જ્યારે જમ્ન કરવામાં આવી, ત્યારે અંદાજે અગિયાર મહિનાનો સમય પસાર થઈ ગયો હતો. આથી, ઉચ્ચ સત્તાધિકારી તરફથી કોઈ સ્થગિતી ન હોવા પર, જો પ્રતિવાદીએ સ્થાવર મિલ્કતોની જમ્નનો આશરો લીધો હોય, તો આવી કાર્યવાહી મનસ્વી અથવા દુર્ભાવનાપૂર્ણ હતી એવું આ અદાલત માટે માનવું શક્ય બનતું નથી. ટ્રિબ્યુનલએ માંગવામાં આવેલી શુલ્કરકમના ૫૦% પૂર્વજમા અંગેનો પોતાનો આદેશ પાછો ખેંચ્યા બાદ, કોઈ સ્થગિતીનો આદેશ હોવાનું જણાતું નથી અને ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ બાકી રહેલી અપીલોનો નિર્ણય અંદાજે ચાર વર્ષ પછી થયો હતો. તેથી, ૨૦મી માર્ચ ૨૦૦૮ની માંગણી નોટિસનું

જારીકરણ પણ દાદાગીરીસભર કાર્યવાહી તરીકે અથવા ટ્રિબ્યુનલના નિર્દેશના વિરુદ્ધ હોવાનું કહીને નિંદનીય ગણાવી શકાય તેમ નથી. પ્રતિવાદીઓએ એ દલીલ પણ યોગ્ય રીતે રજૂ કરી હતી કે અરજદારના રૂપિયા ૬.૯૬ લાખ મૂલ્યના માલની જમિ અંગે ટ્રિબ્યુનલને ૭મી નવેમ્બર ૨૦૦૬ના રોજ અથવા તે બાબતે ૩મી જુલાઈ ૨૦૦૭ના રોજ આદેશ કરતાં વખતે જાણ હોવી જોઈએ હતી.

તથાપિ, પ્રતિવાદીનું જે વર્ણન જવાબી સોગંદનામામાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે ૧૫ મી ડિસેમ્બર ૨૦૧૧/૧૬ મી જાન્યુઆરી ૨૦૧૨ના સેસ્ટેટના અંતિમ આદેશ અનુસાર માલમસાલાની મુક્તિ, એલઓપી/ગ્રીન કાર્ડની માન્યતા અવધિ ન હોવાને કારણે, કોઈ હેતુ સિદ્ધ કરતી ન હોત, તે નિશ્ચિતરૂપે શ્રેણીબદ્ધ ન્યાયબુદ્ધિ અને શિસ્તને પડકારવાનો તથા અસ્વસ્થ કરવાનો પ્રયત્ન માનવો પડશે. ટ્રિબ્યુનલે એકવાર બંને મુદ્દાઓ પર આકારણીધારકના પક્ષમાં નિષ્કર્ષ આપ્યા પછી અને સ્પષ્ટપણે એવું જણાવ્યું પછી કે ૧ લી એપ્રિલ ૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત એકમને ભિન્ન રીતે ગણવું અને લોખંડી તથા બિનલોખંડી સામગ્રીના વિભાજનની પ્રવૃત્તિને ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ તરીકે ગણવી જરૂરી રહેશે તથા ઈઓયુમાંથી ડીટીએમાં કિલચરન્સ માટે સૂચના નં. ૨૧/૨૦૦૨નો લાભ ઉપલબ્ધ છે, તે નિશ્ચિતપણે તુલાડાને અરજદારના પક્ષમાં ભારે રીતે ઝુકાવનારું બન્યું હતું, અને તેથી, સામાવાળાઓ દ્વારા જમ કરાયેલ માલમસાલો મુક્ત કરી પરત આપવા બાબતે અરજદાર તરફથી કોઈ વિનંતીની રાહ જોયા વિના જ,

દ્વિતીય અપીલીય સત્તાધિકારીએ આપેલા આવા આદેશને અમલમાં મુકવા માટે તે મુક્ત કરવો જ જોઈતો હતો।

આ તબક્કે, ભારત સંઘ વિ. કમલક્ષી ફાઈનાન્સ કોર્પોરેશન લિમિટેડના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવો અમને આવશ્યક બની શકે છે, જે નીચે મુજબ અહેવાલિત છે માં

૧૯૯૧ [૫૫] ઇ.એલ.ટી. ૪૩૩ (એસ.સી.), જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલત બોમ્બે વડી અદાલતના તે નિર્ણયનું પરીક્ષણ કરી રહી હતી, જેણે બે સહાયક અધિકારીઓ વિરુદ્ધ તીક્ષ્ણ ટિપ્પણીઓ કરી હતી.

ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદાના આધાર પર વર્ગીકરણ અંગે કલેક્ટર [અપીલો] ના આદેશનું ઉલ્લંઘન કરવા બદલ કમિશનરો સામે. એવો નિર્ણય સર્વોચ્ચ અદાલતે યથાવત્ રાખ્યો હતો અને વિભાગને નીચેની સત્તાઓ માટે બંધનકારક એવા ઉચ્ચ અપીલી સત્તાધિકારીઓના આદેશોને અમલમાં મૂકી ન્યાયિક શિસ્તનો પરમ માન રાખવા દિશાનિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું અને અવલોકન કર્યું હતું –

૭. આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટરની એવી ધારણા અથવા ચિંતા કે, જો તે આકારણીપાત્રના દાવાને સ્વીકારી લે, તો વિભાગને આવકમાં નુકસાન થશે અને બાબતનું સુધારણ કરાવવા માટે તેની પાસે કોઈ ઉપાય પણ રહેશે નહીં, તે પણ અયોગ્ય છે. કલમ ૩૫૬ આ સંદર્ભમાં વિભાગને પૂરતી સત્તાઓ આપે છે. ઉપકલમ (૧) હેઠળ, જ્યાં કેન્દ્રીય ઉત્પાદન શુલ્ક અને કસ્ટમ્સ બોર્ડ [પ્રત્યક્ષ

કર] સમક્ષ કેન્દ્રીય ઉત્પાદન શુલ્કના કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલા કોઈ આદેશનો એવો પ્રસંગ આવે કે જેના કાયદેસરપણું અથવા યોગ્યતા અંગે તે સંતોષ પામતું ન હોય, ત્યાં તે પોતાના આદેશમાં બોર્ડ દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલા નિર્ણય અથવા આદેશમાંથી ઊભા થતા આવા મુદ્દાઓના નિર્ધારણ માટે અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અરજી કરવા કલેક્ટરને દિશા આપી શકે છે. ઉપકલમ (૨) હેઠળ, કેન્દ્રીય ઉત્પાદન શુલ્કનો કલેક્ટર, જ્યારે તેની અધીનસ્થ સત્તા દ્વારા પસાર કરાયેલા કોઈ આદેશનો એવો પ્રસંગ આવે કે જેના કાયદેસરપણું અથવા યોગ્યતા અંગે તે સંતોષ પામતો ન હોય, ત્યારે તે પોતાના આદેશમાં કેન્દ્રીય ઉત્પાદન શુલ્કના કલેક્ટર દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલા નિર્ણય અથવા આદેશમાંથી ઊભા થતા આવા મુદ્દાઓના નિર્ધારણ માટે કલેક્ટર (અપીલો) સમક્ષ અરજી કરવા એવી સત્તાને દિશા આપી શકે છે અને તે ઉપરાંત વિભાગને વધુ અપીલનો અધિકાર પણ છે. તેથી હાલની સ્થિતિ એવી છે કે, આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર અથવા કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલ કોઈ આદેશ આવકના હિતોને પ્રતિકૂળ હોય, તો તરત ઉપરની વહીવટી સત્તા, જે કેસ મુજબ હોય તે પ્રમાણે, બાબતને અપીલીય કલેક્ટર અથવા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ લઈ જઈ સંતોષકારક રીતે નિરાકરિત કરાવવાની સત્તા ધરાવે છે. આ સુધારેલ જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં, આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર અથવા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ, જે કેસ મુજબ હોય તે પ્રમાણે, ભલે તેની યોગ્યતા અંગે તેને કંઈક સંશય હોય, તો પણ કોઈ ન્યાયસંગત કારણ રહી શકતું નથી. તેને ઉચ્ચ અપીલીય સત્તાના

આદેશનું પાલન કરવું જ પડે. તેનાથી તાત્કાલિક રીતે આવકને કંઈક હાનિ થતી હોય તેમ બને, પરંતુ તેનો ઉપાય પણ એ જ અધિકારીના હાથમાં છે. તેણે માત્ર બાબત બોર્ડ અથવા કલેક્ટરના ધ્યાન પર લાવવાની છે, જેથી વિભાગના હિતોને જાળવવા માટે કલમ ૩૫૬(૧) અથવા (૨) હેઠળ યોગ્ય કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી શકે. જો અધિકારીનો અભિપ્રાય સાચો હશે, તો તેમાં કોઈ શંકા નથી કે અંતે તેને માન્ય ઠેરવવામાં આવશે અને વિભાગને શુલ્ક પ્રાપ્ત થશે, ભલે આવી પ્રક્રિયાને કારણે થોડો વિલંબ અનિવાર્ય બને.

લેન્ડો કોન્ડાપક્ષી પાવર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, જે ૨૪૨ ઈ.એલ.ટી. ૩૪૦ (એ.પી.) માં અહેવાલિત છે, ના કેસમાં વધુ એક નિર્ણયમાં આંધ્ર પ્રદેશ વડી અદાલતે સિન્હાન બેંક લિમિટેડના અધિકારીઓ વિરુદ્ધ આ નિરીક્ષણ સાથે કડક ટિપ્પણીઓ કરી હતી કે, બંધનકારક સૂચનાઓ અને સી.બી.ઈ.સી.ના પરિપત્રોની ખુલ્લેઆમ અવગણના કરવામાં આવી હોવાથી, બંધનકારક ધોરણોના બેદરકારીપૂર્ણ ઉલ્લંઘનના કારણે રિટ અધિકારક્ષેત્રનો આશ્રય લેવું અનિવાર્ય બને છે.

અતએવ, અમે આ નિષ્કર્ષે પહોંચીએ છીએ કે પ્રતિવાદીઓને જાન્યુઆરી/ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૨ માસમાં ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયની જાણ થયા પછી, બીજી અપીલીય સત્તાધિકારીના આદેશનું પાલન કરવું આવશ્યક હતું અને માલસામાનની મુક્તિ તથા પરતફેર તે અનુસંગિક રીતે થવી જ જોઈએ હતી. વિશેષ કરીને, અરજદાર તરફથી તા. ૩ એપ્રિલ ૨૦૧૨ના રોજ ‘નો ડ્યુ

સર્ટિફિકેટ' માગતી અને વધુમાં પૂર્વ-જમા રૂપે જમા કરાવેલા રૂપિયા ૨ લાખની રકમનું સત્તાધિકારી પાસેથી સમાયોજન કરવા વિનંતી કરતી રજૂઆત પ્રાપ્ત થયા બાદ, આવી રજૂઆત સત્તાધિકારીને કાર્યવાહી કરીને માલસામાન મુક્ત કરવા બાબતે હકારાત્મક અને તાત્કાલિક પ્રતિસાદ આપવા માટે પૂરતું માર્ગદર્શનરૂપ થવી જોઈએ હતી.

અમે નોંધીએ છીએ કે આજદિન સુધી એવો કોઈ મુક્તિ આદેશ કરવામાં આવ્યો નથી. આવી જમી મુક્ત ન કરવાને કારણે તથા માલસામાન અને ચંત્રસામગ્રી પરત ન આપવાને કારણે, અરજદારે સતત આક્ષેપ કર્યો છે કે તેને નોંધપાત્ર ધંધાકીય નુકસાન વેઠવું પડ્યું છે. સામાવાળા દ્વારા જવાબી સોગંદનામામાં એવું રજૂ કરવું કે એલ.ઓ.પી. અને ગ્રીન કાર્ડની મુદત પૂર્ણ થઈ જવાને કારણે એવો માલસામાન અને ચંત્રસામગ્રી પરત આપવાથી પણ કોઈ હેતુ સિદ્ધ થવાનો નહોતો, એ નિશ્ચિતપણે બાબત રજૂ કરવાની અહંકારી રીત છે. દ્વિતીય અપીલીય સત્તાધિકારીએ અરજદારના પક્ષમાં નિર્ણય આપ્યા બાદ પણ કોઈ નાગરિકને તેની હક્કસરની વસ્તુઓથી, અને ખાસ કરીને તેની પોતાની માલિકીની વસ્તુઓથી, વંચિત રાખવું નિશ્ચિતપણે એવો કૃત્ય હતું કે જેને કડક અસ્વીકાર સાથે પરખવાની જરૂર છે. તેથી, આવક વિભાગ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે જે ખાતરી આપી છે તે મુજબ, સામાવાળાઓ પાસેથી ત્વરિત કાર્યવાહી થવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.

૧૮ મી ઓક્ટોબર ૨૦૦૬ના રોજ કરવામાં આવેલ જમીની કાર્યવાહી ના કારણે અરજદાર તેના વ્યવસાયથી વંચિત રહ્યો હતો અને જેના પરિણામે તેને ૩૧ મી માર્ચ ૨૦૦૮ સુધી ઉપલબ્ધ અવધિ પૂર્ણ કરવાની મંજૂરી મળી નહોતી, તેવી અરજદાર દ્વારા માંગવામાં આવેલ બીજી રાહત અંગે, અમે માત્ર નીતિમાં થયેલ ફેરફાર જ નહીં પરંતુ અનુવર્તી પત્રવ્યવહાર પણ ધ્યાનમાં લઈએ છીએ, જેના પરિણામે પ્રતિવાદીઓએ વધુ સમયવધારો આપવાનો ઇનકાર કર્યો છે; અને અહીં નીચે નોંધવામાં આવનાર કારણોસર, માંગ મુજબ સમયવધારો મંજૂર કરવા માટે કોઈ ન્યાયસંગત કારણ અમને જણાતું નથી.

આ તબક્કે, સામાવાળા નં. ૪ અને ૫ ના જવાબી સોગંદનામામાં પ્રતિબિંબિત થયેલાં કેટલાક સંબંધિત વિગતોનો ઉલ્લેખ આવશ્યક બને છે – ઉલ્લેખનીય છે કે, ઉક્ત જવાબી સોગંદનામામાં પ્રતિવાદીઓએ સ્વીકાર્યું છે કે ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧ના રોજ અપાયેલ એલ.ઓ.પી. નં. ૯૨ અનુસાર, લોહધાતુ અને બિન-લોહધાતુ સ્કેપના પૃથક્કરણ માટે, એકમે ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૩ના રોજ પોતાનું કાર્ય શરૂ કર્યું અને પ્રથમ પાંચ વર્ષનો અવધિ-ખંડ ૩૧ મી માર્ચ ૨૦૦૮ના રોજ પૂર્ણ થયો, જેમાં કંપનીએ ૨૦૦૩-૦૪ થી ૨૦૦૭-૦૮ના ગાળામાં રૂપિયા ૧૦.૪૫ લાખનું સકારાત્મક એન.એફ.ઈ. હાંસલ કર્યું હતું.

૧ એપ્રિલ ૨૦૦૮થી અમલમાં આવે તે રીતે વધુ પાંચ વર્ષની અવધિ માટે લેટર ઓફ પરમિશનની મુદતવૃદ્ધિ માટે વિનંતી કરવામાં આવી હતી. તેમ છતાં,

તા. ૩૧ ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ની જાહેર સૂચના નં. ૪૫ [૨૦૦૪૨૦૦૯]ના પ્રકાશમાં, ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૨થી વિભાજન પ્રવૃત્તિ ઉત્પાદનની વ્યાખ્યામાં આવરી લેવાઈ નહોતી, તેથી આવી પરમિશન આપવી શક્ય નહોતી અને ઇ.ઓ.યુ. દરજ્જામાંથી બહાર નીકળવા માટે પ્રાદેશિક અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતા કેન્દ્રીય આબકારી સત્તાધિકારીઓ પાસેથી કોઈ બાકી ન હોવાનો પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી. આજદિન સુધી એકમ દ્વારા આવું પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવામાં આવ્યું નથી.

આગળ વધુમાં એવો દાવો કરવામાં આવે છે કે તા. ૨૩ મી માર્ચ ૨૦૦૯ ના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા, એકમે નવી પ્રવૃત્તિ, એટલે કે લોખંડી તથા અલોખંડી ભંગાર અને કમ્પ્યુટર તથા વિદ્યુત અને ઇલેક્ટ્રોનિક્સ ભંગારના કાચા માલના કતરકામ, તેલમુક્તીકરણ, પ્રક્રિયાકરણ અને પુનઃચક્રિકરણ દ્વારા ઉત્પાદન પ્રક્રિયા/પ્રવૃત્તિઓ માટે મંજૂરી માંગી હતી. અરજદારે તા. ૧૮ મી ની એલ.ઓ.પી.માં ઉત્પાદનની વસ્તુઓમાં સુધારો કરવા વિનંતી કરી હતી

સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧. આવા અનુરોધના પ્રતિસાદરૂપે, અરજદારને પરિશિષ્ટ ૧૪૦૧ માં દર્શાવેલ નિર્ધારિત નમૂનામાં અરજી રજૂ કરવા કહેવામાં આવ્યું હતું. ફેરસ અને નોન-ફેરસ ધાતુઓ માટેના કાચા માલના બેલ્ડ ઇન્ગોટના ઉત્પાદન તથા કમ્પ્યુટર, ઇલેક્ટ્રિકલ અને ઇલેક્ટ્રોનિક્સ સ્કેપના ઘટકો અને તેના ભાગોના પુનઃપ્રક્રિયાકરણ અને પુનઃનિર્માણ માટે આવો પત્ર ૨૯ મી જૂન ૨૦૦૯ના રોજ મોકલવામાં આવ્યો હતો. જોકે, મંજૂરી સમિતિએ ૨૭ મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૯ના રોજ

એવું ઠરાવ્યું હતું કે ઉત્પાદન હેઠળ નવા એલ.ઓ.પી. માટે એકમની અરજીનો વિચાર કરી શકાય, શરતે કે અરજદાર પાસે ઇન્ગોટ ઉત્પાદનની સુવિધા હોય. સાહિત્ય રજૂ કરવા માટે અનુરોધ કરવામાં આવ્યો હતો. અને, ૨૯ મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૯ના રોજના સંદેશા દ્વારા, અરજદારે અગાઉના ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧ના એલ.ઓ.પી.ના વિસ્તરણ માટે અનુરોધ કર્યો હતો તથા વધુમાં કેટલીક વ્યાપક બેલેન્ડિંગ પરવાનગી માટે પણ વિનંતી કરી હતી. વધુમાં એવું જણાવાયું હતું કે અરજદાર એકમ તેના હાલના પ્રોજેક્ટને ડિ-બોન્ડ કરવા ઇચ્છતું નથી અને ૧૮ મી તારીખના એલ.ઓ.પી. દ્વારા તેને આપવામાં આવેલા તેના તમામ કરવેરા સંબંધિત અધિકારોનો લાભ લેવાની ઇચ્છા ધરાવે છે

સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧. તા. ૧૮મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૧ના એલ.ઓ.પી. દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલ ઈ.ઓ.યુ. દરજ્જો ચાલુ રાખવાની વિનંતી વિકાસ કમિશનર દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવી. બ્રોડ બેલેન્ડિંગ માટેની વિનંતીનો પણ વિચાર કરવામાં આવ્યો નહોતો, કારણ કે મૂળ એલ.ઓ.પી. હવે માન્ય રહ્યો નહોતો તેમજ ઈ.ઓ.યુ. તરીકે વધુ ચાલુ રાખવાનો પણ વિચાર કરવામાં આવ્યો નહોતો. અરજદારે તા. ૨૪મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૦ના રોજ વધુ એક સંદેશાવ્યવહાર કરીને જણાવ્યું હતું કે અરજદાર ડિ-બોન્ડ થવા ઇચ્છતો નહોતો. એકમે એલ.ઓ.પી.ના સમયવધારા માટે મંજૂરી બોર્ડ સમક્ષ રજૂઆત કરી. તા. ૧૩મી જુલાઈ ૨૦૧૦ની તેની બેઠકમાં, મંજૂરી બોર્ડે આવી વિનંતીનો વિચાર કરીને તેને નામંજૂર કરી. તા. ૨૭મી જુલાઈ ૨૦૧૦ના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા બાકી ન હોવાનો

પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવાની પણ વિનંતી કરવામાં આવી હતી. ફરી એકવાર તા. ૨૦મી ઓક્ટોબર ૧૯૭૦ના રોજ અરજદારે એલ.ઓ.પી.ના સમયવધારા માટે મંજૂરી બોર્ડનો સંપર્ક કર્યો. જોકે, એકમના લેટર ઓફ પરમિશનની માન્યતાનો સમયગાળો તા. ૩૧મી માર્ચ ૨૦૦૮ના રોજ પૂર્ણ થઈ ગયેલ હોઈ, એલ.ઓ.પી.ના સમયવધારાની વિનંતી નામંજૂર કરવામાં આવી. એવો નિર્ણય ઈ.ઓ.યુ. યોજનાના અંતર્ગત ઉપરોક્ત એલ.ઓ.પી. રદ કરવા માટે લેવાયો હતો. આગળ એવો પણ દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી કેન્દ્રીય આબકારી અને સીમાશુલ્ક સત્તાઓને, એકમ પાસેથી વસૂલ કરી શકાય તેવી પ્લાન્ટ અને મશીનરી પરની બાકી રકમ, કર તથા શુલ્ક નિર્ધારિત કરવા અને આગળની જરૂરી કાર્યવાહી કરવા માટે પ્રતિવાદીને જાણ કરવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી. આવી કાર્યવાહી કસ્ટમ્સ અધિનિયમની કલમ ૧૪૨ હેઠળ પણ શરૂ કરવામાં આવી હતી અને મંજૂરી બોર્ડ સમક્ષ અરજદાર દ્વારા અપીલ પણ દાખલ કરવામાં આવી હતી.

પ્રથમ પાંચ વર્ષનો અવધિખંડ નિર્વિવાદ રીતે ૩૧મી માર્ચ ૨૦૦૮ના રોજ પૂર્ણ થયો હતો. અરજદારે ૧લી એપ્રિલ ૨૦૦૮થી અમલમાં આવે તે રીતે એલ.ઓ.પી.ના વધુ પાંચ વર્ષના સમયગાળાના વિસ્તરણ માટે વિનંતી કરી હતી. જોકે, ૩૧મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ના રોજ જારી કરાયેલા જાહેર નોટિસ નં. ૪૫ને કારણે આવી વિનંતી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી અને તે સમયની અમલમાં રહેલી વિદેશ વેપાર નીતિના પરિષ્દ ૬.૧૮ મુજબ સંબંધિત અધિકારક્ષેત્ર

ધરાવતા કેન્દ્રીય આબકારી અને કસ્ટમ્સ સત્તાધિકારીઓ પાસેથી કોઈ બાકી નથી તેવું પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવા ચુનિટને કહેવામાં આવ્યું હતું.

નિશ્ચિતરૂપે, ટ્રિબ્યુનલે એવું ઠરાવ્યું છે કે જે એકમો ૧લી એપ્રિલ ૨૦૦૨ પહેલાં અગાઉથી સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હતા, તેમના પર જાહેર નોટિસની કડકતા લાગુ પડશે નહીં અને તેથી, આચાત કરાયેલા બળેલા ટ્રાન્સફોર્મરોમાંથી સ્કેપને અલગ કરવાની પ્રવૃત્તિને ‘ઉત્પાદન’ની પ્રવૃત્તિ તરીકે ગણવી હતી.

૨૩ મી માર્ચ ૨૦૦૯ તારીખના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા, અરજદારે નવી પ્રવૃત્તિઓને મંજૂરી માગી હતી, જે લોખંડિયાં અને બિનલોખંડિયાં સ્કેપ તથા કમ્પ્યુટર અને વિદ્યુત અને ઇલેક્ટ્રોનિક્સ સ્કેપના કાચા માલના કતરણ, ચીકાશમુક્તિ, પ્રક્રિયા અને પુનઃચક્રિકરણ દ્વારા ઉત્પાદન પ્રક્રિયા/પ્રવૃત્તિઓ સંબંધિત હતી. નવા ઉત્પાદનના હેતુસર અનુસૂચિ ૧૪-૧-૫ હેઠળ આવશ્યક હોય તેવી અરજી પણ રજૂ કરવામાં આવી હતી. મંજૂરી સમિતિએ ૨૭ મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૯ ના રોજ એવું ઠરાવ્યું હતું કે અરજદાર પાસે જો ઇન્ગોટ ઉત્પાદન સુવિધા હોય, તો જ નવી પરવાનગીપત્ર અંગે વિચારણા થઈ શકે. આવી વિગતો પૂરી પાડવાના બદલે અથવા સંભવતઃ આવી સુવિધાના અભાવે, પ્રતિવાદીઓના આવા સંદેશના પ્રતિસાદરૂપે, સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૯. ૨૯ ના રોજ મુદતવધારા માટે બીજી વિનંતી કરવામાં આવી હતી અને એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે અરજદાર પોતાના વર્તમાન પ્રકલ્પને ડિબોન્ડ કરવા ઇચ્છતો ન હતો. અગાઉના એલ.ઓ.પી. ના મુદતવધારા સાથે કેટલીક વ્યાપક બેઝિંગ પરવાનગી માટે પણ

વિનંતી કરવામાં આવી હતી અને તે જ નકારી દેવામાં આવી હતી. ઇ.ઓ.યુ. તરીકે ચાલુ રાખવાની વિનંતીનું પણ એ જ પરિણામ આવ્યું. એકમે પણ મુદતવધારો માગતા મંજૂરી બોર્ડનો સંપર્ક કર્યો હતો. બી.ઓ.એ. સમક્ષ રજૂ કરાયેલ અપીલ પણ નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. ફરી એકવાર, ૨૦ મી ઓક્ટોબર ૨૦૧૦ ના રોજ, એલ.ઓ.પી. ના મુદતવધારા માટે મંજૂરી બોર્ડનો સંપર્ક કરવામાં આવ્યો હતો. અરજદારે એલ.ઓ.પી. ના નવીનીકરણ માટે ૩૧ મી મે ૨૦૧૧ના રોજ બી.ઓ.એ. સમક્ષ પણ અરજી કરી હતી નોંધ પર પ્રદાન કરાયેલ વિગતો મુજબ, મંજૂરી મંડળે તમામ અરજદારોના મામલાની તપાસ કરી હતી અને ૩૦ મી જુલાઈ, ૨૦૧૧ના રોજ નિર્ણય લીધો, જે નીચે મુજબ છે :

૩.૧૧ (૧૧) મે. યુનિટેડ ઇન્ટરનેશનલ લિમિટેડ – ૧લા પાંચ વર્ષના અવધિખંડની સમાપ્તિ પછી તેમના એલ.ઓ.પી.ના નવીનીકરણ માટે બીઓએ સમક્ષ દાખલ કરાયેલ અપીલ :

એકમના પ્રતિનિધિઓએ જાણકારી આપી કે તેમણે નિર્ધારિત સમયમર્યાદા અંદર એલ.ઓ.પી.ના અવધિવિસ્તાર માટે અરજી દાખલ કરી હતી અને તેમના કારખાનાના પરિસરમાં ઇંગોટ બનાવવાની સુવિધાઓ સ્થાપિત કરી હતી. વિકાસ આયુક્તે જાણકારી આપી કે એચ.બી.પી.ના પરિશિષ્ટ ૧૪-૧-સી મુજબ વિભાગીકરણની પ્રવૃત્તિઓ ઇ.ઓ.યુ. યોજનાના હેઠળ પાત્ર ન હોવાથી, યુ.એ.સી.એ એલ.ઓ.પી.નો અવધિવિસ્તાર મંજૂર કર્યો

નહોતો. બોર્ડે, યોગ્ય ચર્ચા-વિચારણા પછી, એલ.ઓ.પી.ના અવધિવિસ્તારના પ્રસ્તાવને મંજૂરી આપી નહોતી. તેમ છતાં, એવું નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું કે જો એકમ નવો એલ.ઓ.પી. મેળવવા માટે અરજી કરવા ઇચ્છે, તો ડી.સી., સિપ્પા કારખાનાના પરિસરની યોગ્ય તપાસ કર્યા બાદ તે અંગે વિચાર કરી શકે. પર્યાવરણ અને વન મંત્રાલયના પ્રતિનિધિએ જાણકારી આપી કે નવો એલ.ઓ.પી. મંજૂર કરતી વખતે, એકમને પ્રદૂષણ નિયંત્રણ મંડળ પાસેથી જરૂરી મંજૂરી મેળવવી આવશ્યક રહેશે.

સ્વીકાર્ય રીતે, તા. ૩૧ ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ની જાહેર સૂચનાના અનુસંધાને, ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૨થી અમલમાં, ‘મેન્યુફેક્ચર’ ની વ્યાખ્યામાં વિભાજન સંબંધિત પ્રવૃત્તિ આવરી લેવાતી નહોતી. તેમ છતાં, એવો નિર્ણય ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૨ પહેલાં સ્થાપિત થયેલી અરજદારની એકમ પર લાગુ કરવામાં આવવાનો નહોતો, માર્ચ ૨૦૦૮ સુધીની બ્લોક અવધિ પૂર્ણ થયા બાદ, નીતિમાં ફેરફાર થવાથી, અરજદારને માત્ર આ કારણે કે તેને વિવાદવિવેચનમાં લગભગ બે વર્ષ ગુમાવવાના પડ્યા હતા અથવા તેના પક્ષે અગાઉ એલ.ઓ.પી. મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું, તે આધાર પર ચથાવત્ ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપમેળે આપી શકાતી નથી.

મંજૂરી મંડળે, તેના અગાઉના એલ.ઓ.પી.ના આધાર પર જ તેને મુદતવધારો નકારી કાઢતાં, એકમને ડીબોન્ડ થવાની અને નવો અરજપત્ર કરવાની મંજૂરી આપી અને કારખાનાના પરિસરની યોગ્ય તપાસ કર્યા બાદ તથા ડીબોર્ડિંગ થયા પછી, તેમજ પ્રદૂષણ નિયંત્રણ મંડળની મંજૂરીને આધિન રહી, એલ.ઓ.પી. મંજૂર કરવા અંગેની તેની વિનંતિ પર વિચાર કરવા સંમત થયું.

ઘણો સમય વીતી ગયો છે; નીતિમાં ફેરફાર થઈ ગયો છે અને પાંચ વર્ષનો સમયગાળો પણ સમાપ્ત થઈ ગયો છે. અરજદારનું એવું કહેવું કે હજુ એક વધુ એકમને આવી મંજૂરી આપવામાં આવી છે, તેવી સામગ્રીની આયાત વખતે લોહિયુક્ત અને અલોહિયુક્ત સામગ્રીના અલગકરણની પ્રવૃત્તિના વિસ્તરણને મંજૂરી આપવામાં આવી છે, અને તેથી આ સ્પષ્ટપણે ભેદભાવનો કેસ છે, જે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ના ઉદ્વેગનરૂપ હોવાથી અદાલતની અનુકંપા માંગે છે, તે આ અદાલતને અનુરૂપ લાગતું નથી.

અમે નોંધીએ છીએ કે જે એકમને મુદતવધારો મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો અને જેના માટે માવી ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ {સુપ્રા} ના કેસમાં બોમ્બે વડી અદાલતે આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, તે એવો કેસ હતો જેમાં પાંચ વર્ષના બીજા ગાળામાં એલ.ઓ.પી. નો મુદતવધારો આપવામાં આવ્યો હતો, જ્યાં બોર્ડ ઓફ અપ્રુવલ અને ડેવલપમેન્ટ કમિશનરે એવો વિચાર યોગ્ય માન્યો હતો કે ઈ.ઓ.યુ. ના નિયંત્રણની બહારના વાજબી અને સદ્ભાવનાપૂર્વકના કારણોસર નિકાસની ફરજનું પાલન થયું નહોતું, તેથી

મુદતવધારો આપવો યોગ્ય હતો. તેથી અદાલતે ડેવલપમેન્ટ કમિશનરને નવો આદેશ પસાર કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો અને તેમાં ખાસ કરીને એવું દર્શાવવા જણાવ્યું હતું કે પાંચ વર્ષ માટે એલ.ઓ.પી. ની વધારાની મુદત, મુદતવધારાની તારીખથી શરૂ થશે અને તે પાંચ વર્ષના વધારાના ગાળામાં આસેસીએ તાત્કાલિક નિકાસની ફરજ/એન.એફ.ઇ.પી. સિદ્ધ કરવી આવશ્યક રહેશે. કસ્ટમ્સ સત્તાધિકારીને પણ ડેવલપમેન્ટ કમિશનર દ્વારા વધારવામાં આવેલ સમયગાળા માટે ખાનગી બોન્ડેડ વેરહાઉસ પરવાનોનું પુનર્વિલોકન કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે વર્ષ ૨૦૦૯ માં એલ.ઓ.પી. નો મુદતવધારો મળ્યા બાદ પણ આસેસી પોતાની કામગીરી ફરી શરૂ કરી શક્યો ન હતો, કારણ કે કસ્ટમ્સ સત્તાધિકારીઓએ ખાનગી બોન્ડેડ વેરહાઉસ પરવાનોનું પુનર્વિલોકન કર્યું ન હતું. આસેસીએ વિદેશ વેપાર [વિકાસ અને વિનિયમન] અધિનિયમ, કસ્ટમ્સ અધિનિયમ અથવા કેન્દ્રીય ઉત્પાદન શુલ્ક અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ જોગવાઈનો ભંગ કર્યો ન હતો, અને તેથી અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે આસેસી પાંચ વર્ષના પ્રથમ ગાળામાં નિકાસની ફરજ પૂર્ણ કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો તે આધાર પર કસ્ટમ્સ સત્તાધિકારીઓ વેરહાઉસ પરવાનોનું પુનર્વિલોકન કરવા અને શુલ્કની માંગ અમલમાં મૂકવા ન્યાયસંગત નહોતા. અરજદારોના કેસમાં હકીકતો ભિન્ન છે, જ્યાં બીજા પાંચ વર્ષના ગાળા માટે કોઈ મુદતવધારો આપવામાં આવ્યો નથી અને સત્તાધિકારીઓ દ્વારા તેમનો કેસ પુનર્વિચારણા માટે લેવાય તે પહેલાં કેટલીક આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ કરવી જરૂરી છે.

જ્યાં સુધી એમ/એસ. એમજીએ એન્ડ એસોસિયેટ્સનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી તા. ૮ જૂન ૨૦૦૮ના આદેશ પર ભારે નિર્ભરતા મુકવામાં આવી છે, જેના દ્વારા એમ/એસ. એમજીએ એન્ડ એસોસિયેટ્સને સંપૂર્ણપણે જૂના પડી ગયેલા/ફેંકી દેવાયેલા વિદ્યુત, ઇલેક્ટ્રોનિક ઘટકો, ઉપકરણો, સાધનો, સંચાર અને પ્રસારણ સાધનો, કમ્પ્યુટરો અને પરિઘીય સાધનો, આઈટી ઉત્પાદનો સહિતના ઉપકરણો તથા અન્ય આવા સામાનના સમારકામ, પુનઃઅભિયાંત્રીકરણ, પુનઃસ્થિતિપ્રાપ્તિકરણ, પુનઃનિર્માણ વગેરે અંગે ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિઓ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી. કોઈ હકીકતી વિંગતો ઉપલબ્ધ ન હોવા છતાં, માત્ર એટલા કારણસર કે એમ/એસ. એમજીએ એન્ડ એસોસિયેટ્સને કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી, તે માત્રથી જ પ્રતિવાદીને અરજદારની વિનંતીને સમાન ધોરણે મંજૂરી આપવા દિશાનિર્દેશ કરવાનો આધાર બની શકતું નથી.

અમે આ મતના પણ છીએ કે માત્ર આ આધારે મુદતવધારો આપવા દિશાનિર્દેશ કરવો કે આવક સત્તાધિકારીઓની કાર્યવાહીથી માલસામાન અને ચંત્રસામગ્રીની જાતી થઈ અને તેના પરિણામે અરજદારનો વ્યવસાય સંપૂર્ણપણે ઠપ થઈ ગયો, તે અનુમત્ય ન ગણાય, કારણ કે મૂળ તેમજ અપીલીય સત્તાધિકારીઓ બંને દ્વારા અપાયેલો નિર્ણય ન્યાયિક કાર્યવાહીના પ્રવાહમાં આપવામાં આવ્યો હતો. અપીલીય મંચ દ્વારા અંતરિમ તબક્કે કોઈ સ્થગિતી આદેશ ન હોવાને કારણે તેનાથી કરબાકી વસૂલાત કરવામાં આવી. પરિણામે,

નિશ્ચિતપણે, ટ્રિબ્યુનલે મુદ્દો અરજદારના પક્ષમાં માન્ય રાખ્યો, અને તેથી, અરજદારે કાનૂની ઉપાયો અનુસરવામાં વિતાવેલો સમય, જ્યારે અંતે ટ્રિબ્યુનલે અરજદારના પક્ષમાં નિર્ણય કર્યો હોય, ત્યારે એલ.ઓ.પી.ની મૂળ અવધિનો મુદતવધારો આપી તેની ભરપાઈ કરી શકાય નહીં. અરજદારના પક્ષમાં અંતરિમ રાહત ન અપાતા, પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારી દ્વારા આદેશ પસાર થયાના આશરે દસથી અગિયાર મહિનાં પછી, પુષ્ટિ થયેલી માંગણીની વસૂલાત માટે બલપૂર્વકની વસૂલાતની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી અને તેથી, ઓછામાં ઓછું મુદ્દાની ગુણદોષના આધારે ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણય સુધી સામાવાળા તરફથી કરાયેલ કાર્યવાહી દુર્ભાવનાપૂર્ણ અથવા મનસ્વી હતી એવું કહી શકાય નહીં.

અતએવ અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે ૮૯૬ દિવસનો સમયગાળો વિસ્તૃત કરી શકાય તેમ નથી, કારણ કે એલ.ઓ.પી.ના પ્રથમ ખંડનો સમયગાળો પહેલેથી જ ૩૧ મી માર્ચ ૨૦૦૮ના રોજ સમાપ્ત થઈ ગયો છે. સરકારની નીતિમાં પણ મહત્વપૂર્ણ ફેરફાર થયો છે. જ્યારે સરકાર આર્થિક અથવા મહેસુલી નીતિમાં ફેરફાર કરે ત્યારે અદાલતોને તેમાં હસ્તક્ષેપ કરવાની આવશ્યકતા નથી. બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૯ (૧)(જી)ના પરિપ્રેક્ષ્યમાં સરકારની નીતિમાં થયેલા ફેરફારને અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવે ત્યારે, તેવો પડકાર સહેલાઈથી સ્વીકારવો નહીં. નવી રાજકોષીય નીતિ ઘડી શકાય છે, જેમાં જૂની નીતિઓ પાછી ખેંચવાની સત્તાનો પણ સમાવેશ થાય છે. સર્વોચ્ચ અદાલતે પી.ટી.આર. એક્સપોર્ટ્સ (મદ્રાસ) પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ.

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, જે (૧૯૯૬) ૫ એસ.સી.સી. ૨૬૮માં અહેવાલિત છે, તે મામલામાં જેવું ઠરાવ્યું છે કે, “....આર્થિક નીતિના પ્રશ્નોમાં, એ એક સ્થિર કાનૂની સિદ્ધાંત છે કે અદાલત કાર્યપાલિકા અને વિધાનમંડળને વિશાળ અવકાશ આપે છે. આયાત અથવા નિકાસ માટે પરવાનગીઓ આપવી તે કાર્યપાલિકાની અથવા વિધાનમંડળની નીતિ દ્વારા થાય છે. સરકાર માલની આયાત અથવા નિકાસ માટેની નીતિ ઘડતી વખતે વિવિધ પરિબલોનું અવલોકન કરે છે અને દેશની અર્થવ્યવસ્થાના સર્વાંગી વિશાળ હિતને ધ્યાનમાં રાખીને વિવિધ વસ્તુઓને અનુપાતમાં વધુ પ્રાથમિકતા આપે છે. તેથી, કાર્યપાલિકાને અપાયેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, અથવા જે કિસ્સામાં લાગુ પડે તેમાં વિધાનમંડળને, આવી નીતિઓ ઘડવાની સ્વતંત્રતા છે.

અરજદારને, તેની અરજીએ કરવાની તારીખે અમલમાં રહેલી નીતિઓના આધારે નિકાસ અથવા આયાત પરવાનાઓ મેળવવાનો કોઈ હસ્તગત હક નથી. સ્પષ્ટ કારણોસર, પરવાનાઓનું અનુદાન પરવાનો અથવા અનુમતિપત્ર આપવામાં આવે તે તારીખે પ્રચલિત નીતિ પર આધારિત હોય છે. સંબંધિત સત્તાધિકારી પરવાનો આપવો કે માલની આયાત અથવા નિકાસ કરવાની પરવાનગી આપવાનું નકારવું તે અંગે વિવિધ પરિબલોની સર્વાંગી સ્થિતિ અંગે વધુ સક્ષમ સ્થિતિમાં હોઈ શકે છે. તેથી, નિર્ણય વિવિધ આર્થિક દૃષ્ટિકોણોથી લેવામાં આવશે, જેના વિષે કાર્યપાલિકા વધુ માહિતીપ્રાપ્ત સ્થિતિમાં હોય છે, જો કે, જેમ કે અમે અગાઉ જણાવ્યું છે, નકાર દુર્ભાવનાપૂર્ણ હોય અથવા સત્તાના

દુરુપયોગ સમાન હોય, તો એવી સ્થિતિમાં અરજદારે અદાલતના સંતોષાર્થે એવી દલીલ કરવી અને સાબિત કરવું પડે કે નકાર ઉપરોક્ત પરિબલોથી દૂષિત હતો.” તેથી, પ્રતિવાદીને અરજકર્તા દ્વારા તેની એકમનું ડિબોર્ડિંગ કર્યા વગર અને સ્થળની આવશ્યક તપાસ તથા ચકાસણી કર્યા વગર વધુ એલ.ઓ.પી. આપવા માટે દિશાનિર્દેશ આપવો, વિષયક કાયદાની આવશ્યકતાઓના વિરુદ્ધ સાબિત થશે, અને તેથી, આ અરજમાં ઉઠાવવામાં આવેલા બીજા આધાર સુધી, અરજકર્તાનો દાવો ટકાઉ જણાતો નથી. જોકે, અરજકર્તા આવશ્યક પરિમાણો પૂર્ણ કર્યા પછી ફરી એકવાર અરજ કરવાનો વિકલ્પ પસંદ કરી શકે છે અને એવું કરવામાં આવે તો, તે જ બાબત સામાવાળાઓ દ્વારા કાયદા અનુસાર વિચારવામાં આવશે.

પરિણામે, અરજ આંશિક રીતે મંજૂર થાય છે. સામાવાળાઓ માલસામાન અને ચંત્રસામગ્રી ઉપરનો જમીનો હુકમ તાત્કાલિક દૂર કરશે. ઉપરોક્ત હદ સુધી નિયમ ખર્ચ સાથે સંપૂર્ણ કરવામાં આવે છે. રૂ.૨૫,૦૦૦/- ખર્ચ તરીકે આ ચુકાદાની નકલ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી એક મહિનાની અંદર ચુકવવાના રહેશે.

(અકિલ કુરેશી, ન્યાયમૂર્તિ)

(સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*